

Jacques Maritain, *Éléments de Philosophie*. II. L'ordre des concepts. 1. — Pet te logique. (Logique formelle). Paris, 1923.

Profesor Katoličkog Instituta u Parizu J. Maritain nakan je izdati svoje *Elemente* u sedam svezaka. Naslovljeni je svezak drugi, nakon prvoga (već u 6. izdanju): Opći uvod u filozofiju. Ovaj drugi svezak predleži samo u prvom svojem dijelu (Formalna logika), dok će drugi dio biti Materijalna (veća) logika. Iza ovog drugog dijela objelodaniti će Kritiku, koja je po njegovom shvaćanju sastavni dio (zajedno sa Ontologijom i Teodicejom) Metafizike. U rasporedu svezaka dolazi Metafizika na 5. mjestu, a 3. i 4. mjesto ustupljeno je Kozmologiji i Psihologiji, te napokon 6. i 7. svezak donosi Etiku i Historiju filozofije.

U objašnjenju samog naslova treba znati, da je u ovoj knjizi provedena analiza ili raščlanba one razumske tvorine, koja je zapravo instrumenat znanstvenog našeg saznavanja, a to je doumak (*raisonnement*). Dakako da je ova misaona tvorina kompleksna, pa zato će formalna logika prethodno razmotriti i ove sastavne elemente, koji konstituiraju samu funkciju doumljivanja. Kod Male logike (*Logica minor*) dolaze u obzir samo formalni uvjeti t. j. ona pravila, po kojima je doumak korektno ili valjano konstruiran (u tome je njegova forma ili pravilna dispozicija). Ta je nauka predmetom Aristotelovih *Analitika* protera; zato su ju i zvali skolastici »*resolutio prioristica*«.

Drugi dio logike t. zv. Velika Logika raspravljati će o materijalnim uvjetima doumka t. j. o samom

sadržaju s obzirom na njegovu potpunu izvjesnost (nužnost, istinitost). I tu će dakako biti iznajprije govora o pojmovnim sadržajima (universalija!), te o sudovima, a napokon o ispravnom dokazivanju (obrazlaganju). Ovakova je analiza bila predmetom Aristotelovih *Analitika* histera; i otuda kod skolastika naziv »*resolutio posterioristica*«.

Maritain nas više ispunja posebnim očekivanjem, nego da bismo već sada (iza 2. sveske) mogli stvoriti definitivni sud o njemu. Didaktički je upravo savršen, možda i suviše skrupulozan u marginalnom koncepciranju teksta. Kako odgovara glavnom naslovu (*Elementa*) i pišćevoj namjeri, knjiga je kao udžbenik u osnovnim pitanjima jasna i pregledna, vodeći čitaoca po sigurnom utreniku, a bez ikojeg zastranjivanja u sporedna mišljenja. Tek je zanimivo dočekati Veću Logiku, a osobito Kritiku, kojom se istom zaplovi u otvoreno more filozofije. Sačekati je dakle, da se ovdje ogleda filozofijska snaga J. Maritaina.

Z.

J. Donat S. J., *Logica et Introductio in Philosophiam christianam* (Oeniponte, Innsbruck 1922.); *Ontologia* (1921.); *Psychologia* (1923.).

Objavljajući ovo 4. i 5., ispravljeno i uvećano izdanje, ne zalazimo u detaljno kritičko ocjenjivanje već zato, što su Donatova djela izrađena kao udžbenici, koji su i predobro poznati. Znači opetovati prve i posve ispravne kritike, da je Donat kao pisac skolastičkih udžbenika prvorazređan; a time se hoće istaknuti jasnoća prikazivanja, pouzdanost nauke i uvaženje savremenog razvitka filozofije. Donat se